

**КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА**

Філософський факультет

(назва факультету, інституту)

Кафедра філософії та методології науки

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Заступник декана/директора інституту
з навчальної роботи

« _____ » _____ 20__ року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ¹

Методологія та організація наукових досліджень з основами інтелектуальної власності

(Змістовий модуль 1 «Методологія та організація наукових досліджень»)

для студентів факультету комп'ютерних наук та кібернетики,

галузь знань 03 гуманітарні науки _____
(цифр і назва)

напрямок підготовки _____
(цифр і назва напрямку підготовки)

освітній рівень магістр _____
(молодший бакалавр, бакалавр, магістр)

спеціалізація комп'ютерні науки ; прикладна математика _____
(за наявності) (назва спеціалізації)

вид дисципліни обов'язкова

Форма навчання денна

Навчальний рік 2017/2018

Семестр перший

Кількість кредитів ECTS 1

Мова викладання, навчання
та оцінювання: українська

Форма заключного контролю:
залік

Викладачі: д.філос.н. проф. Чуйко Вадим Леонідович

(Науково-педагогічні працівники, які забезпечують викладання даної дисципліни у відповідному навчальному році)

Пролонговано: на 20 17 /20 18 н.р. _____ (Чуйко В.Л.) «29 »08 2017р.
(підпис, ПІБ, дата)

на 20 ___ /20 ___ н.р. _____ (_____) « ___ » 20 ___ р.
(підпис, ПІБ, дата)

на 20 ___ /20 ___ н.р. _____ (_____) « ___ » 20 ___ р.
(підпис, ПІБ, дата)

КИЇВ – 2017

¹ Робоча програма навчальної дисципліни є нормативним документом вищого навчального закладу і містить виклад конкретного змісту навчальної дисципліни, послідовність, організаційні форми її вивчення та їх обсяг, визначає форми та засоби поточного і підсумкового контролю.

Розробники²: Чуйко Вадим Леонідович,
д. філос. наук, професор, професор кафедри філософії та методології науки
(вказати авторів: ПІБ, науковий ступінь, вчене звання, посада, кафедра)

ЗАТВЕРДЖЕНО

Зав. кафедри Добронравова І.С.

_____ (_____)
(підпис) (прізвище та ініціали)

Протокол № 1 від « 29 » серпня 20 17 р.

Схвалено науково - методичною комісією факультету/інституту³ (педагогічною радою коледжу)

Протокол від « _____ » _____ 20__ року № _____

Голова науково-методичної комісії _____ (_____)
(підпис) (прізвище та ініціали)

Головою педагогічної ради (для коледжів)

« _____ » _____ 20__ року

---

² Розробляється лектором. Робоча програма навчальної дисципліни розглядається на засіданні кафедри (циклової комісії – для коледжів), науково-методичної комісії факультету/інституту (раді навчального закладу - коледжу), підписується завідувачем кафедри (головою циклової комісії), головою науково-методичної комісії факультету/інституту (головою ради) і затверджується заступником декана/директора інституту з навчальної роботи (заступником директора коледжу).

³ У випадку читання дисципліни, яка не є профільною для факультету чи інституту обов'язковим є погодження з науково-методичною комісією профільного факультету. У випадку економічних та юридичних наук погодження із предметною комісією з економічних та юридичних наук при Науково-методичній раді Університету.

ВСТУП

1. Мета дисципліни – познайомити студентів із сучасною методологією науки, дати їм можливість засвоїти сукупність методологічних засобів науки взагалі та їхньої фахової дисципліни зокрема, надати студентам знання та вміння, що створюють необхідне методологічне підґрунтя для здійснення фахової науково-дослідницької роботи, її презентації науковій спільноті,

2. Попередні вимоги до опанування або вибору навчальної дисципліни:

1. Успішне опанування курсів «Філософія»,
2. Знання теоретичних основ фахової дисципліни _____

Анотація навчальної дисципліни / референс: Навчальна дисципліна «Методологія та організація наукових досліджень з основами інтелектуальної власності» є обов'язковою дисципліною, що забезпечує отримання загальних компетентностей випускниками Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Програма навчальної дисципліни складається з трьох змістових модулів. Першим модулем є «Методологія та організація наукових досліджень». Для його викладання відведено 1.5 кредитів (14 годин аудиторних занять, 36 годин самостійного засвоєння матеріалу). Заключна форма контролю – залік. В цьому модулі розкривається зміст понять «методологія», «методика», «методи дослідження», «множина методологічних систем», розуміння науки як дослідження, розглядаються конкретно-науковий, загально-науковий та філософський рівні методології. Розглядаються особливості структури теоретичного та емпіричного пізнання.

4. Завдання (навчальні цілі) :

- ознайомити студентів із сучасними методологічними концепціями, з основами методології наукового пізнання та з методикою наукових досліджень;
- сформувати цілісне уявлення про науково-дослідницький процес;
- забезпечити освоєння навичок формування і використання усвідомленої методологічної позиції наукового дослідження;
- вдосконалити вміння пошуку, добору й опрацювання наукової інформації, точного формулювання мети, задач і висновків дослідження;

5. Результати навчання за дисципліною: (описуються з детальною достовірністю для розробки заходів оцінювання)

Результат навчання (1. знати; 2. вміння; 3. комунікація*; 4. автономність та відповідальність*)		Методи викладання і навчання	Методи оцінювання	Відсоток у підсумковій оцінці з дисципліни
Код	Результат навчання			
	Знати:			
I	поняття наукового методу та методології, основні методи наукового дослідження: емпіричні, теоретичні, загальнонаукові; загальнонаукові методологічні принципи.	Лекція, семінар, самостійна робота	Тест підготовка реферату	3

* заповнюється за необхідністю, наприклад для практик, лабораторних курсів тощо.

2	Поняття «наукове пізнання», основні поняття теорії наукового пізнання (об'єкт, суб'єкт, предмет, істина), стандартна модель науки, особливості наукового дослідження.	<i>лекція, семінар, самостійна робота</i>	<i>тест підготовка реферату</i>	4
3	характеристики відомих методологічних систем: індуктивізму, конвенціоналізму методології фальсифікаціонізму. історичної школи у філософії науки, зокрема теорії наукових революцій Т.Куна, методології науково-дослідницьких програм І. Лакатоша, методологічного анархізму П. Фойерабенда; критики догматичної раціональності Л. Лаудана та Г. Патнема .	<i>лекція, семінар, самостійна робота</i>	<i>підготовка реферату</i>	5
4	Основні поняття філософії та методології науки: поняття факту, гіпотези і теорії, абстрактних об'єктів теорії, теоретична модель, ідеалізація та конструювання як процедури їхньої побудови, системна організація абстрактних об'єктів (теоретичні схеми), їх співвідношення з математичним апаратом, роль фундаментальної і спеціальних теоретичних схем у дедуктивному розгортанні теорії. емпіричні схеми як необхідний посередник між теоретичною схемою і дослідом	<i>лекція, самостійна робота</i>	<i>Тест, підготовка реферату</i>	4
5	характеристику сучасної глобальної наукової революції як становлення постнекласичної науки, а складних людиновимірних систем як об'єктів дослідження постнекласичної науки; зміну засад розуміння реальності в сучасній науковій картині світу від незмінності до глобального еволюціонізму та норм наукового дослідження.	<i>самостійна робота, семінар</i>	<i>Тест, підготовка реферату</i>	3
	Вміти:			
2.1	розрізняти науку як систему знань,	<i>лекція, самостійна</i>	<i>підготовка</i>	4

	соціальний інститут та дослідницьку діяльність, розуміти історичну зміну системи засад науки як зміну типів наукової раціональності в процесі глобальних наукових революцій;	<i>робота</i>	<i>реферату</i>	
2.2	розрізняти метод, методологію, методику, техніку; усвідомлювати багаторівневість методології науки, різноманітність конкретно-наукових методологій, розуміти норми наукового дослідження як методологічні принципи; використовувати вимоги до наукової теорії як загальнонаукові методологічні принципи	<i>лекція, самостійна робота</i>	<i>підготовка реферату</i>	5
2.3	розуміти роль наукової спільноти для функціонування науки; розуміти проблему несумірності парадигм та теорій у роботах Т.Куна та П.Фейерабенда та її витоки;		<i>підготовка реферату</i>	5
2.4	розрізняти загальнонаукові та спеціальні, емпіричні та теоретичні, кількісні та якісні методи; розрізняти та застосовувати методологічні процедури верифікації, обґрунтування і фальсифікації; розрізняти експеримент і спостереження, застосовувати процедури переходу від даних спостереження до емпіричних залежностей і наукових фактів;	<i>лекція, самостійна робота</i>	<i>підготовка реферату</i>	4
2.5	розуміти єдність багатоманітності у світі як генетичну єдність, структурну організацію матерії в світі як результат його самоорганізації; розуміти зміну ролі фундаментальних теорій у нелінійному природознавстві порівняно з класичним.	<i>лекція, самостійна робота</i>	<i>підготовка реферату</i>	4
	Автономність та відповідальність:			
3.1	здатність працювати автономно	<i>самостійна робота</i>	<i>підготовка реферату</i>	4

3.2	здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел	самостійна робота	підготовка реферату	5

6. Співвідношення результатів навчання дисципліни із програмними результатами навчання (необов'язково для вибіркових дисциплін)

Результати навчання дисципліни	1.1	1.2	2.1	2.2	
Програмні результати навчання					

7. Структура курсу. Курс «Методологія та організація наукових досліджень з основами інтелектуальної власності» складається з двох частин. Викладачі кафедри філософії та методології науки забезпечують читання першої частини курсу «Методологія та організація наукових досліджень». Аудиторні заняття з цієї частини курсу у кількості 14 годин передбачені у формі чотирьох лекцій та чотирьох семінарів. Форма контролю роботи на лекціях – письмові експрес – тести; на семінарах – виступи та опитування. Самостійна робота, запланована у обсязі 21 година. Формою її контролю є підготовка реферату.

8. Схема формування оцінки:

Контроль знань здійснюється за системою ECTS, яка передбачає дворівневе оцінювання засвоєного матеріалу, зокрема **оцінювання теоретичної підготовки** – результати навчання (**знання 1.1 – 1.6**), що складає 40% від загальної оцінки та **оцінювання практичної підготовки** – результати навчання (**вміння 2.1-2.6**); (**комунікація 3.1-3.3**); (**автономність та відповідальність 4.1-4.3**), що складає 60% загальної оцінки.

8.1 Форми оцінювання студентів: (зазначається перелік видів робіт та форм їх контролю / оцінювання із зазначенням Min. – рубіжної та Max. кількості балів чи відсотків)

- семестрове оцінювання:

1. **тести на лекціях** (макс. 15 балів, міні. 5)
2. **реферати** (макс. 12 балів за один, міні. 5 балів за один)
3. **підсумкова контрольна робота** (макс. 6 балів, міні. 3)

- підсумкове оцінювання (у формі заліку)

Тести на лекціях проводяться у формі експрес-контролю з 10 питань на завершенні лекції. Типові питання наведені у інформаційному додатку. Вони сформульовані таким чином, що мають відповіді або «так», або «ні». Статистично 60 відсотків відповідей може бути вгадано. Тому за 6 правильних відповідей студент отримує 0 балів, за 7 – 1 бал, за 8 – 2 бали, за 9 чи 10 правильних відповідей – 3 бали.

Семінари

• **Усна відповідь:**

5 балів – студент у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно та аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст поставленого завдання, використовуючи обов'язкову та додаткову літературу, першоджерела

4 бали - студент у достатньому обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно його викладає, але може не вистачати аргументації в поясненнях, в основному розкриває зміст поставленого завдання, використовує обов'язкову літературу. Допускаються несуттєві неточності

3 бали – в цілому володіє навчальним матеріалом, але не демонструє глибини знань, не спирається на необхідну навчальну літературу, першоджерела. Має у відповіді суттєві неточності

2 бали – не в повному обсязі володіє матеріалом, фрагментарно та поверхово його викладає, недостатньо розкриває зміст поставлених питань. Має суттєві помилки у відповіді

- Доповнення / дискусія:

2 бали – доповнення змістовне, ґрунтовне, конструктивно доповнює обговорення теми,

1 бал – доповнення містить інформацію, що суттєво не розширює дискусію

- Самостійна робота:

10-9 балів студент у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно та аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст поставленого завдання, правильно інтерпретує отримані результати, використовує обов'язкову та додаткову літературу, демонструє самостійність, достовірність, незаангажованість проведеного дослідження / письмової роботи

8-7 балів - студент у достатньому обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно його викладає, але може не вистачати аргументації в поясненнях, в основному розкриває зміст поставленого завдання, використовує обов'язкову літературу, демонструє самостійність та достовірність проведеного дослідження / письмової роботи. Допускаються несуттєві неточності

6-5 балів - в цілому володіє навчальним матеріалом, але не демонструє глибини знань, самостійності у вирішенні поставлених завдань, не спирається на необхідну навчальну літературу, робота містить суттєві неточності

4-0 балів - не в повному обсязі володіє матеріалом, фрагментарно та поверхово його викладає, недостатньо розкриває зміст поставлених питань. Має суттєві помилки в роботі. Демонструє не самостійність у виконанні завдань

- Підсумкова письмова робота:

5-4 балів студент у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно та аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст поставленого завдання, правильно інтерпретує отримані результати, використовує обов'язкову та додаткову літературу, демонструє самостійність, достовірність, незаангажованість проведеного дослідження / письмової роботи

3-2 балів - в цілому володіє навчальним матеріалом, але не демонструє глибини знань, самостійності у вирішенні поставлених завдань, не спирається на необхідну навчальну літературу, робота містить суттєві неточності

1-0 балів - не в повному обсязі володіє матеріалом, фрагментарно та поверхово його викладає, недостатньо розкриває зміст поставлених питань. Має суттєві помилки в роботі. Демонструє не самостійність у виконанні завдань

- Кожне питання в екзаменаційній роботі (білет складається з 2 частин: тестового завдання та запитання. Тестова частина оцінюється за шкалою 30 балів, а запитання за шкалою 10 балів):

Тестове завдання:

30-26 балів студент у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно та аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст поставленого завдання, правильно інтерпретує отримані результати, використовує обов'язкову та додаткову літературу, демонструє самостійність, достовірність, незаангажованість проведеного дослідження / письмової роботи

25-21 балів - студент у достатньому обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно його викладає, але може не вистачати аргументації в поясненнях, в основному розкриває зміст поставленого завдання, використовує обов'язкову літературу, демонструє самостійність та достовірність проведеного дослідження / письмової роботи. Допускаються несуттєві неточності

20-11 балів - в цілому володіє навчальним матеріалом, але не демонструє глибини знань, самостійності у вирішенні поставлених завдань, не спирається на необхідну

навчальну літературу, робота містить суттєві неточності

10-0 балів - не в повному обсязі володіє матеріалом, фрагментарно та поверхово його викладає, недостатньо розкриває зміст поставлених питань. Має суттєві помилки в роботі. Демонструє не самостійність у виконанні завдань

Запитання:

10-8 балів студент у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно та аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст поставленого завдання, правильно інтерпретує отримані результати, використовує обов'язкову та додаткову літературу, демонструє самостійність, достовірність, незаангажованість проведеного дослідження / письмової роботи

7-4 балів - студент у достатньому обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно його викладає, але може не вистачати аргументації в поясненнях, в основному розкриває зміст поставленого завдання, використовує обов'язкову літературу, демонструє самостійність та достовірність проведеного дослідження / письмової роботи. Допускаються несуттєві неточності

3-0 балів - не в повному обсязі володіє матеріалом, фрагментарно та поверхово його викладає, недостатньо розкриває зміст поставлених питань. Має суттєві помилки в роботі. Демонструє не самостійність у виконанні завдань

Реферат оцінюється, виходячи з компетентностей, проявлених студентом на основі його самостійної роботи.: здатності до автономної роботи та вміння шукати інформацію та послуговуватися нею.

Теми рефератів дані в інформаційному додатку, а також можуть бути сформульовані студентом самостійно, виходячи з програми. Використання матеріалу з різних тем заохочується додатковими балами. Студент може підготувати більше, ніж один реферат.

Підсумкова контрольна робота є письмовою відповіддю на одне з випадково обраних питань програми.

- **Підсумкове оцінювання у формі заліку** (підсумкова кількість балів з дисципліни (максимум 33 балів), яка визначається як сума (проста або зважена) балів за систематичну роботу впродовж семестру. **Залік виставляється за результатами роботи студента впродовж усього семестру. Порядок та система оцінювання зазначається у робочих навчальних програмах дисципліни.**) (Наприклад)

	Семестрова кількість балів	ПКР (підсумкова контрольна робота) чи/або залік	Підсумкова оцінка
Мінімум	20		20
Максимум	33		33

8.2 Організація оцінювання: (обов'язково зазначається порядок організації передбачених робочою навчальною програмою форм оцінювання із зазначенням, у тому числі, результатів навчання, опанування яких перевіряється конкретним оцінюванням).

Шкала відповідності

Відмінно / Excellent	90-100
Добре / Good	75-89
Задовільно / Satisfactory	60-74
Незадовільно з можливістю повторного складання / Fail	35-59
Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни / Fail	0-34
Зараховано / Passed	60-100
Не зараховано / Fail	0-59

Структура навчальної дисципліни:

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ЛЕКЦІЙ І СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

№ п/п	Назва лекції	Кількість годин		
		лекції	семінари	С/Р
<i>Змістовий модуль 1 Методологія та організація наукових досліджень.</i>				
1	Тема 1 Наука як дослідження.	2	2	3
2	Тема 2. Методи та методологія.	2		3
3	Тема 3. Множина методологічних систем.			4
3	Тема 3. Методологія емпіризму.		2	6
3	Тема 3. Конвенціоналізм.		2	6
4	Тема 4. Критичний раціоналізм та еволюційна епістемологія.	2		7
5	Тема 5. Історизм.	1	1	6
		7	7	35

Примітка: слід зазначити теми, винесені на самостійне вивчення

Загальний обсяг 50 год.⁴, в тому числі:

Лекцій – 7 год.

Лемінари – 7 год.

Консультації - 1 год.

Самостійна робота - 35 год.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА:

Основна:

Аналитическая философия: Избранные тексты \ Сост. Вступ. ст. и коммент.

А.Ф. Грязнова. – М.,1993.

Добронравова І. С., Білоус Т. М., Комар О. В. Новітня філософія науки. – К., 2009. <http://www.philsci.univ.kiev.ua>

Добронравова І.С., Сидоренко Л.І. Філософія та методологія науки. Підручник. Київ: «Київський університет», 2008. <http://www.philsci.univ.kiev.ua>

Колесников О. В. Основи наукових досліджень: Навч. посіб. – К.: Центр учбової літератури, 2011. – 144 с.

Никифоров А.Л. Философия науки: история и методология.- М., 1998.- Ч.2.

Степин В.С., Розов М.А., Горохов В.Г. [Философия науки и техники](#). - М., 1997. - С.193-199.

Додаткова:

⁴ Загальна кількість годин, відведених на дану дисципліну згідно навчального плану.

- Баженов Л.Б. [Строение и функции естественнонаучной теории.](#)- М., 1986. - Гл.4,5.
- Добронравова І.С. Норми наукового дослідження в нелінійному природознавстві // Філософська думка. 1999. №4. С.36-48.
<http://www.philsci.univ.kiev.ua>
- Кун Т. Структура научных революций. –М.,1975.
- Кримський С.Б. Запити філософських смислів. // Кримський С.Б. Під сигнатурою Софії. Київ: Видавничий дім «Києво-Могилянська академія», 2008, 718с. С.444-717.
- Лаудан Л. Наука и ценности. (Главы из книги.) // Современная философия науки. М., 1994.
- Лакатос И. Фальсификация и методология научно-исследовательских программ. –М.,1995.
- Лакатос И. История науки и ее рациональные конструкции // Структура и развитие науки. - М., 1978.
- Мандельброт Б.Фрактальная геометрия природы. – Москва: Институт компьютерных исследований, 2002, 656 с.
- Морен Э. Метод. Природа природы. М.: «Прогресс – Традиция» .2005. 464с.
- Пайтген Х.-О., Рихтер П.Х. Красота фракталов. - М., 1993.
- Пригожин И., Стенгерс И. Порядок из хаоса. - М., 1986.
- Степин В.С. Теоретическое знание. М., 2000.